

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 10. Congregabuntur. Ad uniuersalem satisfactionem, omnia bona, omnia mala illic reuelabuntur, quod summum inferet horrorem peccatoribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53012)

truis, fulgetris terrificis, turbibus, ventis inuicem contrariis. *Aduocabis caelum deorsum, & terram discernere populum suum.* Venit, & vult discernere, & delinire omnium hominum causas: ad hoc autem, aduocabit caelum & terram, vt sint iusti sui iudicij testes oculati. Vocauit

olim Deus per Moysen (inquit D. Didymus & D. Chrysof. b) caelum & terram in testes, quando dedit legem suam: praemia obseruatoribus, & poenas decernens praevicatoribus. *Te-
Isra: Vidistes in hoc die caelum & terram.* Sint illi quoque testes iustae condemnationis. Vel indicat, tam publicum fore illud iudicium, vt futurum sit in confessu caeli & terrae: formula, qua solemus declarare rei alicuius summam publicationem. Quid intendit? *Discernere populum suum.* Expedire rationum codicillos, ateam suam ventilare; dare vnicuique quod suum est. Ad hoc quid faciet? Primum: *Congregate illi sanctos eius, qui ordinauerunt testamentum eius super sacrificia.* Videtur colloqui Angelis, quibus praecipit. Segregate mihi ab vna parte sanctos; statuite illos seorsum: illos, inquam, quorum omnis actio fuit & vita, seipsum mihi litere in sacrificium, testamentum & legem diuinam obseruantes. Ad quid hoc? Vt per sanctam illorum vitam aliorum peruersa condemnentur, qua sic euidenter condemnabuntur, vt ipsi caeli Dei iustitiam voce praeconis euulgent. *Et annuntiabunt caeli iustitiam eius.*

Quomodo respondebis epulo, te ieiunare non potuisse, cernens illic tot, tam debiles, qualem te singis, imo & debiliores, qui tam abstemij vixerunt? Quomodo replicabis effaminatae carnis non valui superare voluptates; ecce tibi tot puella quae tot praecleara de carne sua trophaea crexerunt? quid obiicies vltor iniuriae irreconciliabilis: honori tuo derogandum, si calumniatori patceres, beneuolus, Viden, tot ad supremos euectos honores: quibus nihil adeo curae fuit, quam benefacere, his, qui eos oderant, & preces fundere pro suis interfectores? Post haec verba, ponit David, nomen. *Solach*, de quo sancti Doctores multa dicunt, & communiter concludunt significare stentoreae vocis elevationem: & adhuc maioris considerationis: declarando, quod David quasi attonitus, & sursum elatus in contemplatione eorum, quae dixerat, haesitaret. Demum Psalmum concludit, ad peccatores conuersus, Dei sui que obitos, eis acclamans, vt in se reuertantur: *Intelligite haec, qui oblitistis mihi Deum, ne quando rapiat, & non sit, qui eripiat.*

§. 10. Congregabuntur. Ad vniuersalem satisfactionem, omnia bona, omnia mala illic reuelabuntur, quod summum inferet bonorem peccatoribus.

Insuper voluit Dominus his verbis: *Congregabuntur ante eum omnes gentes*, iudicare, quid sit futurum, vt integra, iusta, & perfecta causarum hominum fiat discussio, & omnibus numeris absolutam dei satisfactionem, in totius mundi concione, de diuina sua iustitia. Et est, quod sicut ipse lux est suprema, de qua D. Ioannes: *Erat lux vera, qua illuminat omnem hominem, & idem. Deus lux est. & tenebrae in eo non sunt vllae.* Omnibus gentibus coram se adstantibus ex se clarissimam emittet lucem, qua omnium conscientiae, intima quaeque, abstrusissimi cordium sinus luce clarius patebunt: sicut haec terrena quoad exteriora patent, soli exposita, quia eo momento quo super haec sol suos diffundit radios, & splendidissimam suam emittit lucem, cuncta deteguntur, etiam minutissimatomini, & aeris vel minimi puluisculi. Ita vt secretissimum cordis intentum, occultissima mentis cogitatio, cunctis adeo dilucidè pateant, vt lux ipsa. Erit autem illud, inter cetera, maximum Dei omnipotentiae miraculum. Quis cordis nostri nouit secreta? Et ipsis Angelis imperata occultantur. Soli Dei infinitae sapientiae referuatur cognoscenda, cuius infinitae scientiae hoc sibi adscribit epithetum: *Ego Dominus scrutans corda, & probans renes.* Et nihilominus ista sua superna luce, exponet occultissima quaeque, patentiora iis quae luce meridiana manifesta deteguntur.

Refert Seraphicus Doctor D. Bonaventura in vita reuerendi Seraphini Patris sui D. Francisci quod dum Assisi esset extra Conuentum nocte quadam religiosus Recollectis, quibusdam orantibus, aliis dormientibus, Monasterium peruasit curru quidam igneus, cuius splendor erat eximius nimis, huc insidebat D. Franciscus in modum globi, vt sol, fulgentissimi; qui tales de se emittebat radios, quibus ad intima quaeque cordium penetrabat omnium Religiosorum, quos item ita splendor sua luce reddidit: vt singuli, quid alij cordibus gererent absconditum, distinctius intuerentur. *Ex virtute mirandi luminis, alterius alteri conscientia nuda fuit.* Ait Seraphicus Doctor. Voluit Deus hoc schemate D. Francisci declarare sanctitatem, & quae esset eius animae

animæ lux tanta, quod tota esset instar solis lucidissimi; tam splendet cordis abscondita religioforum. Si hoc potuerit lux illa, quæ de corpore sancti illius manabat qui adhuc mortalem hanc vitam agebat, vilj indurus faceo, multis anxius miseris, quid faciet lux illa, quæ ab ipso iustitiz sole diffundetur, in suæ claritatis rota, in die maximæ suæ gloriæ ac maiestatis?

19. Hoc idem capere licet ex lucē quadam, quam Dominus communicavit D. Anselmo Episcopo, sicut refert socius eius Edinerus. Cæpit vit pius à primis vnguiculis studiis se dare S. Scripturæ, & Prophetarum reuoluens prædictiones nocte quadam, sua reclusus in cellula, ipsâ hora matutinalis officij: in hanc incidit considerationem, quæ fieri possit, ut Deus tam longè ante, res tam variâs, ac singulares, Prophetis præostendat: quæ multis ab illis distabant annorum censuris: Ecce inexpectatè: tantam oculis Deus lucem infudit, ut cellâ clausâ, parietibus inclusis, illis nullo modo impediētibz videret, ac clarissimè cunctos detegeret religiofos, qui sese ad horas matutinas disponebant: hunc vidit, ac repto campanæ sune pulsantem, alium vidit crepitaculo monachos excitantem, sacrificiam lampades emingentem, & altaris eandem ac cendentem: hunc cernit gaudente se vellentem, ut chorum primus adeat; illum fecordem, somnolentum, remissum, omnes deique qualiter quisque ad officium diuinum properaret; hunc qua ratione coram altari genu flecteret; lachrymis totus infusus; alterum non tali procumbentem deuotione: omnia vero hæc simul vidit, & quodque ita discretum, quasi illud solum conspiceret, & omnia tam distinctè, quasi singula ad lucem cerneret meridiam. Hunc efficacem splendorem admittare; & licet illum Deus dederit, ut D. Anselmo exponeret claritatem lucis, illius quâ suos illuminabat Prophetas, symbolum tamen nota prodigiosum eius splendoris, quem ipso iudicij die hominum oculis communicabit, ut in actu oculi videant, quidquid est in omnibus, & eorum singulis claritas; quam si ad ipsius solis splendorem exponeretur.

Hoc ipsum (sentit D. Augustin.) exposuit D. Paulus præclarâ nostrorum oculorum metaphora. Ex p. offello tractat huius articuli veritatem, ac declarat, qualis futura sit resurrectio, & quid rerum in die iudicij sit peragendū. Ecce mysterium vobis dico: Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur. In momento, in actu

oculi. Persuadebat sibi Apostolus (inquit D. August.) quod ea quæ diciturus esset, magnam auditoribus pareret admirationem, & creditu difficilia viderentur, quinimo Philosophiæ axiomatibus impossibilia, ob hoc illos prauent, ac supponit, id, quod illis diciturus est, nostris stultis iudiciis non conuenire, nec humanis rationibus; bene quidem mysteriis celestibus, quæ nostræ superant naturæ capacitatem.

Ecce mysterium vobis dico: quasi dicat: Quiescat cogitatio tua, o homo, quisquis es, præbe aurem consequentibus verbis. Et corrige presumptionem cogitationis. Ecce, inquit, mysterium vobis dico (Et quod illud?) Omnes resurgemus sed non omnes immutabimur. In momento, in actu oculi in nouissima tuba. Omnes resurgemus, sed non omnes ad meliorem vitam immutabimur, sed soli boni. Hoc postmodum exponemus. Et qua ratione fiet hoc? quid contingeret duo maxime miranda, quibus Dei manifestabitur omnipotentia. Primum: resurrectio fiet in momento. Legit D. August. ex Græco: In atomo: & conuenienter elucida, quod atomus Græcè significet induisibile, & induisibile temporis est instans, seu momentum. Erig igitur resurrectio in momento. Et licet, re declarat D. Thom. Collectio cinerum omnium hominum, per Angelos fiat in tempore: eo quod localis interueniat motus, de vno ad alterum eos locum adducendo (licet breuissimo, & quasi imperceptibili) vno tamen animarum cum corporibus quæ erit ipsa resurrectio, fiet in instanti, quod cunctos Dominus resuscitabit; omnisque eo puncto temporis fiet, quo insonuerit buccina: quæ à D. Paulo vocatur, Nouissima tuba, ut postmodum dicemus. Secundum: In actu oculi. Voluerunt quidam (inquit D. August.) intelligere, hæc metaphora Apostolum dilucidare id quod dixerat: In momento, quod fiet resurrectio in momento tam breui, sicut exponimus, dum dicimus In actu oculi. Ita declarat D. Chrysost. In actu oculi, id est, quanto tempore claudisur

Actu oculi. Hanc expositionem sequitur D. August. ubi respondet quibusdam quæstionibus sibi à Presbytero nomine Deo gratias propositis. Expedit vero, quod Apostolus voluerit hæc phrasim explicare Dei omnipotentiam in duobus. Primum: in facilitate, quæ præcellum illud opus efficiet, quæ maior erit illâ, quâ tu aut claudis aut apertis oculos, & sequitur lectionem eorum qui legunt: In actu oculi. Ictus oculi est nictare (ut aiunt) oculis, quod declaras summam facilitatem, quâ Domino obeditur, ad vnum ictum leu. momentum oculi. Secundum: in eo quod ea facilitate;

In bñe locum lect. 3. III. Resurrectio fiet in actu oculi. Ho. 42. In 1. ad Cor. Ep. 49. 2. Hieron. Epi. de Lanza, Tom. 1. M m tate;

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

tate ; quã recens defunctum resuscitabit : resuscitabit & à sex mille annis emortuum, sicut tu aperiendo oculos, ita vides ea, quæ tibi sunt proxima, ac ea quæ longè distant velut cælum.

D. *Ep. 49. q. 1. To. 2.* *AvG.* *In cap. 15. prima ad Cor. lect. 8.*

» *Ut enim radius oculi nostri non citius pervenit ad propinquiora, quam ad longinquiora, sed utraque intervalla, parili celeritate contingit, ita cum in ictu oculi. Sicut Apostolus dicit. Et resurrectio mortuorum omnipotentia Dei, & ineffabili nutui sam facile est quaque recencia, quam diuturno tempore dilapsa cadauera suscitare.*

» Subtilis sane declaratio, quam secutus est D. Thom. addit tamen, quod licet illud esse multum iudicet, aliquid tamen maius velle indicare Apostolum, scilicet, id quod supremi iudicis præcurreret sententiam, nimirum, omnibus omnium revelare corda, cogitationes & opera, ita ut in ictu oculi quisque conspiciet omnium cordis intima, recessus, secreta, quidquid singulari egerint, cogitaverint, locuti, aut inquam fuerint imaginati ; tam ille qui proximus est, quam qui longinquus : tam eorum qui contemporanei fuerunt, quibuscumque vixit : quam qui cum milenis annis præcesserunt, vel quos postmodum numquam vidit : & hoc significat illud, *in ictu oculi* : Quia, sicut tu aperiens oculos ante claudos, lucente sole, in ictu oculi cernis & quæ vicina, & quæ distantia, passerem circumvolantem & nubes altissimas, vsque ad ipsum cælum, & dum manum illam meis ego applico oculis, quã facilitate eam video, video & vos, & tabulam illam quæ est superius. Sic in die illa tremenda, continget. *Quid est ictus oculi ? Non quo palpebris claudimus oculum, v. l. aperimus, sed ictum dicit oculi emissionem radiorum ad aliquid extendendum, mox enim ut contingerit aspectum, emissus radius in cælum pervenit, ubi solem, & lunam, & stellas, & sidera contuemur, tam immenso intervallo à terra separata. Optime dicere potuit Apostolus : Ecce mysterium. Omnia detegit, manifestabit omnia. Quadam vi divina, ait D. Bernard.) ut cuique sua opera, bona vel mala in memoria revocentur, & mentis intuitu, mirã celeritate cernantur, ut accuset, vel excuset conscientiam scientia, atque ita simul & singulis & omnes intuentur. Hoc ipsum est quod ita ponderavit Ps. 89. 8. David *posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo, faculum nostrum in illuminatione vultus tui.**

» Metaphoram sumit ab hemispherio nostro quod cunctorum oculis est ita patentissimum & illa omnia quæ in eo sunt, eo momento, quo sol ad nos reascendit, oritur, & lucis suæ radios circumquaque diffundit. Qualis est hic

mundus noctis immerfus tenebris ? *Posuisti in. E. 10. nebras, & facta est nox.* Ait Divus Chryl. 20. mus nec vides quid sit lapis, nec aurum, nec vitrum, nec crystallus. Ita cecinit Poeta Virg. *super gil.* *Marth. 6. Zani.*

» - - - *Es rebus nox abstulit atra colorem.*

» Porro *Ortus est sol* ; quàm lucidè omnia illustrantur, deteguntur, & prout sunt, agnoscuntur ? Id dixit Christianus Poeta D. Prudentius, & cantat ex eo Ecclesia.

*Caligo terræ scinditur
Perussa solis spiculis
Rebusque iam color redit
Vultu nitentis syderis.*

» Eadem idem declarat metaphora Propheta Malachias, prædicus fore Christi aduentum instar Orientis solis mundo gratissimi. *Ecce dies venis succensa, quasi caminus &c. Et orietur vobis in timentibus nomen meum sol iustitiae. Operabitur Dominus (inquit D. Hieron.) in conscientiis & D. Hieron. hominum cordibus, quando veniet iudicaturus. In e. 1. id quod sol in rebus corporalibus, quando plenitudo mane exoritur, & lucis dispergit radios : tunc enim, *illuminabit abscondita tenebrarum* : & *manifestabit consilia cordium* : ut ait D. Paulus. Divina verba, quorum prima exponuntur à postremis (inquit D. Augustin.) quid est *abscondita tenebrarum* ? Secreta cordium : non sunt enim, nec intelligi possunt tenebræ obscuriores, nec magis absconditæ, in tantum, ut nec ipsi supremi Seraphini, eas clare valeant intueri. Quas dixerit tenebras, consequentibus verbis ostendit, *illuminabit, inquit, abscondita tenebrarum. Quid est hoc ? Audi quod sequitur, & manifestabit cogitationes cordium. Hoc est illuminare abscondita tenebrarum, manifestas facere cogitationes cordis. Quin & indubius credo, quod illa sit cæca lux, quã prædixit Zacharias mundum finitum.**

» Iam t. hic Propheta prophetiam suam vicino mundi fine, extremo iudicio, malorum supplicio, & bonorum præmio. *Et veniet Dominus D. us meus, omnesque sancti cum eo.* Digni exemplat (a) D. Hieronym. & ait : quod etiam dixit D. Cyrill. *Manifeste de secundis Saluatoris dei iudicatur adveniens.* Et quid tunc eveniet ? *Et D. Hieron. erit in die illa, non erit lux, sed frigus & gelu.* D. Cyrill. His metaphoris illius diei tertorem explicat peccatoribus imminentem. *Non erit lux* ; id est, non erit consolatio, non erit gaudium, sed tanta contractio & stridor talis dentium, sicut domus frigus adeo riget intensum, ut omnia gelu contrahantur. Et quis ille erit dies ? *Et eris dies*

Cap. 14. 7. (a) Alogi. R. 11. 7. 1. 186.

ona, qua nota est Domino, non dies, neque nox, & in tempore vesperti erit lux. Quam aptè declarat diem iudicij? Erit dies vna, qua nota est Domino. *Mat. 13. no;* de quo ita Christus: De die illo vel hora nemo scit, neque Angeli caelorum. Cælorum in plurali, vt significet nullum eorum id scire: insuper addit: Neque filius hominis. De se loquitur (ait *1. p. 16.* D. August.) vt Ecclesia præceptore, eo quod ratione illius tantum dicitur id scire, quod eam docturus venit: & hoc solum erat: quod nos scire conueniebat: Ego Dominus Deus tuus, docens te multa. Huius diei scientia, nobis non erat utilis (ait D. Ambros.) Scire non proderat, sed de se proderat ignorare.

de ad. Hic respondet D. August. rationibus D. Ily. Genian. chij Episcopi, Domine, si inter alia, quæ commendasti, ac prædicari iussisti per Apostolos D. Avg. tuos, fuit iudicij dies. Cur ipsis non dixisti, quando futurus esset: quibus ipsis de eo scientibus respondisti: Non est vestrum nisse tempora &c. Ratio est: quia Noluit Dominus prædicari, quod videbat non utiliter fieri. Deo non feliciter successit (nostro loquendi modo) nec quibusdam hominibus profuit, præsciri diem diluuij generalis, cuius nimis eos deterrere intendeat: dicens, quod nec illud immitteret, & post centum & viginti annos aquæ terram vniuersam inundarent. Ita intelligunt D. Chrysostom. a & D. Hieronym. b verba hæc quæ Dominus ipse Noë præscripsit, in thema concionis habenda ad proclamandam diuinam iustitiam, quæ toti mundo communiabatur. Erunt dies homines, centum viginti annorum. q. d. Noë: Dico illis, me illis concedere centum viginti annos ad agendam penitentiam. Hoc tanto tempore sic securi, credentes singulis diebus, quod adhuc multum illis ex præstituto tempore superesset, ita liberè in omnia scelera prolapsi sunt, adeoque eorum increuit malitia, vt quasi Deum coegerint, illis viginti annos, ex præstignato & concessio tempore rescindere, illosque rapere, tam perniciosâ sordidiâ desides, vt nemine tale quid vnquam cogitante deciderit super eos diluuium, quo miserè cuncti in æternum perierunt.

41. Manifestum est (ait D. Ambros.) quod si momentum, vel horam iudicij nosceremus, lusus esset remissior, & peccator securior. In sceleribus tuis pertinacior, multum sibi temporis persuadens superesse. Has rationes scripsit D. Gregor. cuidam Domine Gregoria pedistiquæ Imperatricis. Perpende, dulcissima filia: quia mater negligentia solet esse securitas. Habere ergo in hac

vita non debes securitatem, per quam negligens reddaris: scriptum est enim: Beatus vir, qui semper est pauidus. Et rursus scriptum est. Seruite Domino in timore, & exultate ei cum trebore. Nunc cum ita sepe præmoneamur vt vigilemus, quia: Nescitis diem neque horam, ita vt nec diem vnum, nec horam vnam, nec momentum vel vnicum habeamus securum, ignaui viuimus, temerarij & præcipites in scelera quauis prolabimur, illa quærimus, illis detinemur, die vno, mense vno, anno vno, annis, confidentes, nobis adhuc superesse penitentia: tempus: quid futurum, si certi securique sciremus, quid nobis adhuc restet impendendum? Ob hoc, sibi Deus huius diei notitiam suo in corde reseruauit, & nobis abscondit, in tantum, vt (sicut notat D. August.) licet Apostolis pectoris sui aperuerit secreta, quibus ait: Vos autem dico: nota feci vobis. Illos tamen reprehenderit, & cum ipsis, omnes qui tempus huius diei discere præsumunt; quocirca hoc illis responsum dedit. Non est vestrum nisse tempora, vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate. Hoc absconditum est, hoc suo reclusit pectore incognitum, hoc sibi soli reseruauit: de quo per Prophetam Isai. sic ait: Dies ultionis, in corde meo.

Disputat Diuus Augustinus contra quosdam sciolos, qui huius diei tempus præsumerent designare, & hoc verbo concludit: quod præterquam quod constet nullam creaturam hunc præscire iudicij diem, quod nobis maxime conducit illud esse vt sibi persuadeat vnusquisque, eundem esse iudicij & mortis sua diem. Ita vt bene dixerit Zacharias: Erit dies vna, qua nota est Domino. Præterea de die illo addit: Non erit dies, neque nox. Quid dicis, non fore diem; si iam nunc dicas: Et erit dies vna? Et insuper ad hoc, quasi dicat. Dixi, quod dies erit. Expono me: quia proprie non erit dies, neque nox: erit enim tam breue tempus, vt dies, aut nox dici non mereatur. Vel vult dicere: Dixi, quod erit dies vna: sic explicio: non erit omnibus dies, nec erit omnibus nox: bonis dies erit lætitiæ, malis vero nox horrois. Verumtamen, hoc erit omnibus commune occumbet dies hæc clarissima luce: Et in tempore vesperti, erit lux. Lux ineffabilis miraculosa, clara, cæteris omnibus, quas Deus creauit, splendidius prælucebit; quæ deteget, illuminabit, clarificabit illud ipsum, quod lux solis; addo, & naturæ Angelorum erat tenebrosum, nimirum intima cordis omnium secreta mortalium, quæ eius radiis

M m 2 maui

Mat. 25. 13.

Ep. 90. cit. Ioan. 1. 7.

Act. 1. 7.

Isa. 63. 4.

V. Non erit dies neque nox.

manifestabuntur vique ad mentium cogitationes, sicut ad solis radios, minutissimi atomi, quos inuisibiles dixeris, reuelantur.

Hoc credo fuisse id quod Deus. D. Ioanni signauit. Vidit hic thronum precessum, & quod eo maius erat, ille est qui hoc in throno residebat, *Es in conspectu sedis mare vitreum simile crystallo.* Maris nomen optime declarat cordis humani profunditatem: Quis penetrare potuit maris sinus, cavernas, abyssos, angulos, antra? Cuius est tam longa, quam maris exploret altitudinem? *Numquid ingressus es profunda maris, & in nouissimis abyssi deambulasti?* Querit à Iob Dominus, ut rem humanis viribus superiorem. Quas non bestias concludit hæc abyssus Oceani, magnas, medias, paruas, mille inter eas confusionibus intercurrentibus? *Hoc mare magnum, & latiosum manibus, illic reptilia, quorum non est numerus, animalia pusilla cum magnis.* Et cum talia sint, tot, & tam magna hæc animalia, cooperit omnia illa Pelagus; quod si interdum hic piscis quidam appareat, alibi se mari exeret alius, omnes simul capi posse, impossibile, eo quod tam profundè demergatur, ut ipsi lycibus dispersant.

Ecce quam graphicè hic cor hominis depingatur: quid in se concludit: quos vitas quæ desideria? quas cogitationes? quas techilas? quas machinationes? quas ventorum turbines? quas intentiones? quos discursus? quas insidias quibus vnus alterum enerrat? Si ea velis comprehendere, respondebit tibi Deus, hoc vires tuas excedit; ipse solus est, qui hinc posse aut ait per vatem. *Erantium est cor omnium & inseruabile quis cognoscerit illud?* Ego Dominus scrutans cor, & probans renes, qui do vnicuique &c. Hoc totum mare stabit coram eo: *Congregabuntur quæ enim omnes gentes.* Sed ad iustar crystalli, *Simile crystallo.* Si die splendida radiis solatibus opponas vas crystallinum, quale apparebit? quam pellucidè cernes quidquid in eo lateat? Tale erit & cor tuum. Hoc præclaris verbis dixit Apostolus: *Illuminabis abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium.* Bone Deus: qui discursus, quæ hæc in corde non prætervolant consilia? quæ vanitates? quæ ambitiones? quæ desideria? quæ iudicia? quæ cogitationes? quæ inhonellæ imaginationes? quæ representationes, iam turpes. Totum hoc luce ipacientius, omnium manifestabitur viuendum oculis.

Opino Apostolum tangere terribiles illas minas quibus olim Deus metum grauissimum

incussit Idumæis descendentibus ex Esau; per Hierem. *Ego discooperui Esau, reuelavi abscondita eius, & celari non poterit.* Erat Esau infamis, traditor, versipellis, qui pectore suo proditorum contra fratrem suum Iacob molebatur indignas quas ille à nemine sciri posse autumabat. Væ tibi (inquit Deus) scito, quod veniet hora, quâ in publicum proferam, quidquid fraudulenter molitus es, cogitasti, concepisti, & in abscondito peregisti. O bone Deus, & quis, licet D. Francisci fulgeat meritis, non reformidet, si modo Deus in oculis omnium adlatum, reuelaret quidquid cogitauerit, imaginatus fuerit in cordis sui meditatio? Quomodo & D. Augullin de hoc conquerebatur. *Ecce eo. D. A. ram tot millibus populorum nudabuntur omnes L. nudi, iniquitates meæ. & agminibus Angelorum patere, cum venerit dies illa iudicij & aperit fuerit L. media, etiam cogitationum, simulque locutionum.* Hoc quoque petere vidit Diuum Bernardum. *Væ misero, ro, cum venerit dies illa iudicij & aperit fuerit L. media, libri, in quibus omnes mei vici, & cogitationes. Domino presente reuelabuntur. Tunc demisso capite præ confusionem mala conscientia in iudicio coram Domino stabo.* Vbi refert verticulos illos (apud repetitos.

Iudicium faciet gestorum quibusque suorum. Cuncti autem, cunctorum cunctis arcana patebunt. (Et addit) *Quod enim nunc confiteri et ubi cunctas tuas omnes manifestabitur.*

Terribile est videre præclarum Sanctum Ambrosium trementem, attonitum hæc considerantem dum Psalmum primum elucidar, & hæc prophetæ verba expendit: *Non resurgenti impij in iudicio.* Attendè considerat, quæ diximus, & postquam enucleauit visionem illam Danielis, quâ huius tremendi actus iudicialis quoddam vidit prototypon ait: *Iudicium ferat, & libri aperti sunt.* Quod ipse de conscientis & hominum cordibus interpretatur, quod scilicet, omnia aperiantur, detegantur, & omnibus manifestabuntur, ut etiam leuissima & minutissima quæque videantur cogitationes. Genustus, iunctis manibus, oculis difflentibus præ lachrymis, & in cælum sublatis, totus contremiscens, ait: *Non intres in iudicium cum seruo tuo Domine.* Quod si ab eo querat: de quo, Patet sancto formidas: qui cor coram Deo meritis præfolges, pietatis operibus, & heroicis actibus insignis? Si de peccatis anxius, ea vides leuissima, & licet essent grauiora, an non Deus misericors, qui pro nihilo saluos facit peccatores humiliatos? Tu dicis, inquit D. Ambrosius Verum

Apo. 4.6.

Iob 38. 16.

Psal. 103. 25.

Eccl. 42.

Hier. 17. 9.

1. Cor. 4. 5.

43
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Verumtamen, quis non præ confusione contabescat, me modo considerans Episcopum, Prædicatorem, præceptorem vestrum, quem ut san-

Quid amplius? hoc ipsum Apostolum, vas electionis, adeo terrebat, ut continuâ sollicitudine, & anxîa diligentia contenderet, nihil agere, quod Divinis oculis non sciret esse gratissimum. Contendimus hinc præsentis, hinc absentis placere illi. Quid, quæso te, ita sollicitum, anxiumque conturbat? Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, pro ut gessit. Arbitratur Divus Cyrillus Alexand. Apostolum tangere sacrificium Zelotypiæ à Deo in veteri lege institutum. Accidebat, ut de muliere, quæ omnium opinione habebatur, & pia & honestatis omnis exemplar, vellet maritus instituire quæstionem, num reuera talis esset: ad hoc addocitur ad tabernaculum, præscriptus datur ei portus, caput ei aperitur, quod si foret adulterij tea, statim in omnium conspectu peccatum eius in facie prodebat, sic ut omnes illud & viderent, & cognoscerent. Bone Deus, quæ non confuso mulieri, quæ sub titulo & pallio secreti, vixerat adultera, quando in publicam notitiam prodibat, quæ peccatum, ipsa verò capite ac facie discooperita omnium oculis patebat irrideuda? quas non anxierates pateretur, cogitans se tam pudendo spectaculo, & puerorum illusioni exponendam? Hoc Apostolum tanto metu constringebat, hec enim eius anima Deo esset ita fidelis, ut ei dicere liceret: se numerum quam fidem suo sponso eurasse, fidem servasse, proinde ei is sperare præmium: Ideo reposita est mihi corona iustitiæ. Attamen hoc eum ad huiusmodi conservationem sollicitum impellebat, nimirum timor ille, quod premebatur, & perpetua consideratio, quod omnia quæ esset, in torjus mundi conuentu forent manifestanda: Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi.

Perpente (inquit Theodoret.) verbum hoc, Manifestari: Non dixit, Sisti, vel præsentari, sed, manifestari: quia non tantum præsentabimur, & eorum illo comparebimus, verum & manifestabimur, & detegemur in omnibus, & per omnia, sine fuce, sine velo, quasi facti essemus crystallus, quæ luce solis illustratur. Nunc quot Ecclesiastici incedunt superpellicis amicti mundissimis, in signum puritatis, quæ debet eorum anima præfulgere, qui tunc manifestabuntur &c.? Quot Religiosi induti habitu, qui mortificationem præferat, quæ vivere obstringuntur, qui tunc &c.? Quot viduæ suis velis reuerendis ornata &c.? Quot videmus, quales vates Regius depingit: Circumornata, ut similitudo templi? Quam excellentis venustaque apparet illa tabula, tali imagine decorata, ut hominum oculis sancta, & honore digna censeatur. O si eam intelligeres, ac detegeres, quot reperias araneas, salamandras, & vilia reptilia? Aptissima hoc metaphora Deus declaravit, de hoc agens die, dum ait per Psaltem Regium: Cum accipero tempus, &c. iustitias iudicabo. Liquefacta est terra, & omnes, qui habitant in ea. Sumitur metaphora ex eo quod singulis diebus præ manibus habemus. Decidit nix in terram ad altitudinem palmi, tota apparet nitidissima, pulchra, munda, & ipsum sordidissimum ac foetidissimum serquelinum, videtur limpidissimum: nec vlla apparet differentia inter spinas, tribulos, rubos. Oritur mane sol lucidus, radios dispergit, quibus omnem illam terram liquefacit larvam, & discooperit omnia omnium oculis sic ut quilibet, quod sit, agnoscat. O mundum infelicem! quam multâ contereris nive, & quidquid est in te? Quam nive coniecta apparet vidua, suis nitidis tunicellis: quam mundus clericus suis superpellicis quæ nivis candorem, exaugent. Quam candidus suo habitu religiosus? Orietur sol iustitiæ, nivem hanc liquefaciet & tota discooperietur terra, & quotquot in ea vivunt: Liquefacta est terra, & omnes qui habitant in ea. Omnes omnium patebunt oculis, & tales quales sunt, agnoscentur.

Psal. 143. 12.

Ps. 74. 3.

VIII. Similitudo.

Similitudo.

1. Cor. 13. 9. 1. Cor. 13. 10. 1. Cor. 13. 11. 1. Cor. 13. 12. 1. Cor. 13. 13. 1. Cor. 13. 14. 1. Cor. 13. 15. 1. Cor. 13. 16. 1. Cor. 13. 17. 1. Cor. 13. 18. 1. Cor. 13. 19. 1. Cor. 13. 20. 1. Cor. 13. 21. 1. Cor. 13. 22. 1. Cor. 13. 23. 1. Cor. 13. 24. 1. Cor. 13. 25. 1. Cor. 13. 26. 1. Cor. 13. 27. 1. Cor. 13. 28. 1. Cor. 13. 29. 1. Cor. 13. 30. 1. Cor. 13. 31.

